

Revizijsko poročilo

o smotrnosti

ureditve izvajanja GJS sistemskega operaterja distribucijskega omrežja električne energije (SODO)

v letu 2007

Ljubljana, marec 2009

Osnovni podatki o reviziji

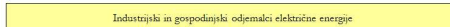
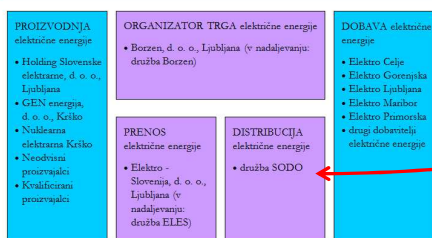
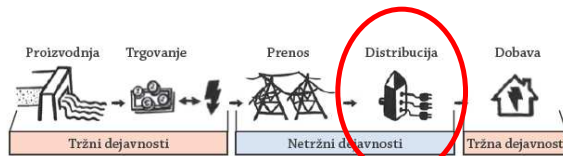
Revidiranci:

- 1) Vlada Republike Slovenije
- 2) Ministrstvo za gospodarstvo (MG)
- 3) Družba SODO, sistemski operater distribucijskega omrežja z električno energijo, d.o.o., Maribor

Obdobje: 2007

Cilj revizije: izreči mnenje o smotrnosti (uspešnosti, učinkovitosti in gospodarnosti) poslovanja Vlade, MG in družbe SODO pri ureditvi izvajanja GJS SODO v letu 2007.

Predstavitev GJS SODO

Namen revizije

Zaradi **prenosa izvajanja GJS SODO na družbo SODO**, smo želeli preveriti:

- ustreznost aktivnosti Vlade RS in MG pri **vzpostavitvi uspešnega in učinkovitega izvajanja GJS SODO** po 1. 7. 2007);
- smotrnost izvajanja GJS SODO glede na to, da je **lastništvo infrastrukture** za distribucijo električne energije **ostalo pri elektropodjetjih**;
- **učinkovitost sistema financiranja naložb v širitev omrežja**;
- ustreznost **prenosa izvajanja javnih pooblastil** in drugih storitev na elektropodjetja.

Predstavitev ureditve GJS SODO

Leta 1993 – na podlagi ZGJS:

- izvajalci GJS SODO (elektropodjetja) **prenesejo infrastrukturo v last Republiki Sloveniji**
- izvede se **delno lastninsko preoblikovanje** (lastniki podjetij v manjšem deležu postanejo zaposleni in skladi)

Leta 1996 – Republika Slovenija **vloži infrastrukturo kot stvarni vložek** v elektropodjetja in poveča svoj lastniški delež

Leta 2001 – Republika Slovenija uporabi del svojega lastniškega deleža v elektropodjetjih za **zapolnitev privatizacijske vrzeli** – to lastništvo se prenese na PID – RS ostane 79,5 % lastnica elektropodjetij

1.7.2007 – čeprav ustanovljena družba SODO, ki za izvajanje GJS SODO potrebuje **infrastrukturo, je ta ostala v lasti elektropodjetij** – podpiše se najemna pogodba za infrastrukturo

Lastništvo infrastrukture = monopol

Predstavitev ureditve GJS SODO

Razlogi ustanovitve SODO d.o.o.:

- 1) Direktiva EU – **upravljavec** distribucijskega omrežja mora biti **neodvisen** od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo. Rok uskladitve z direktivo – 1.7.2007
- 2) Zakon o javno zasebnih partnerstvih – koncesijo za GJS je mogoče podeliti z **neposredno pogodbo** le v primeru družb **v 100% lasti** pravne osebe javnega prava – torej ne elektropodjetjem

Vendar – ali je rešitev ustrezna?

Že Vlada RS je 9. 11. 2006 sprejela sklep, s katerim je zadolžila MG, da po preoblikovanju GJS SODO nadaljuje pogovore z manjšinskimi lastniki in sindikati v smeri družbe SODO kot lastnika **distribucijske infrastrukture.**

Predstavitev ureditve GJS SODO - pogodbe

DO 1.7.2007

MG, Republika Slovenija

Neposredna podelitev izvajanja GJS javnemu podjetju

Elektropodjetja (JAVNA PODJETJA):
Elektro LJ,
Elektro CE,
Elektro MB,
Elektro Gorenjska,
Elektro Primorska

PO 1.7.2007

MG, Republika Slovenija

Neposredna podelitev izvajanja GJS – koncesijska pogodba

SODO

Neposredno sklenjena Pogodba o najemu

Ureja:
- najem infrastrukture
- podelitev del v izvajanje

Elektropodjetja:
Elektro LJ,
Elektro CE,
Elektro MB,
Elektro Gorenjska,
Elektro Primorska -
pravne osebe zasebnega prava – lastniki infrastrukture

Predstavitev ureditve GJS SODO- nadzor

DO 1.7.2007

Javna agencija za energijo

IZVAJA NADZOR NAD:

Elektropodjetja (Elektro LJ, Elektro CE, Elektro MB, Elektro Gorenjska, Elektro Primorska - izvajalci GJS SODO:
-555 mio evrov osnovnega kapitala
-165 mio evrov prihodkov
-2.368 zaposlenih

PO 1.7.2007

Javna agencija za energijo

IZVAJA NADZOR NAD:

Družba SODO d.o.o.
- izvajalka GJS SODO
-7.500 evrov osnovnega kapitala
-98.876 evrov najetega posojila
- 9 zaposlenih

**BREZ SREDSTEV
BREZ PODATKOV,
BREZ PRISTOJNOSTI,
BREZ DENARJA
BREZ KADROV
VELIKA
ODGOVORNOST**

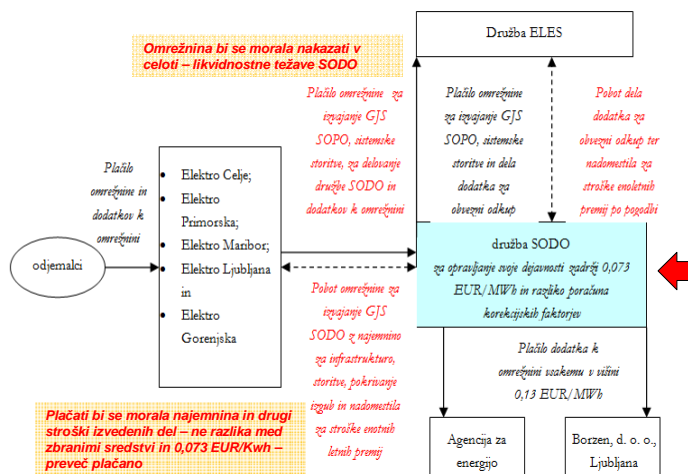
IZVAJA NADZOR NAD:

NADZORA NI

Elektropodjetja (Elektro LJ, Elektro CE, Elektro MB, Elektro Gorenjska, Elektro Primorska - pravne osebe zasebnega prava – lastniki infrastrukture

Ureditev izvajanja GJS SODO

Slika 7: Dejanski denarni tok plačane cene za uporabo omrežja

Vir: lastna slika.

Mnenje o uspešnosti izvajanja GJS SODO

Izvajanje GJS SODO v drugi polovici leta 2007 **ni bilo uspešno**, saj:

MG pred odločitvijo o ustanovitvi družbe SODO **ni imelo oblikovane strategije ureditve in načina izvajanja GJS SODO** s katero bi bili določeni **cilji, ukrepi za doseg ciljev ter nadzor** nad izvajanjem GJS SODO.

MG je pripravo študij možnih oblik organiziranosti prepustilo elektropodjetjem, zato **ni mogoče izključiti vpliva zasebnega kapitala** na odločitev o izbiri načina organiziranosti GJS SODO, še posebej ker sta **Javna agencija RS za energijo in uradniki na MG opozarjali na neustreznost izbrane rešitve**, ki ima lahko posledice tudi na višino omrežnine

Vlada in MG **nista zagotovila pogojev za neodvisno izvajanje GJS SODO** v družbi SODO in s tem **nista izpolnila zahtev direktive** po zagotovitvi neodvisnosti upravljavca omrežja od interesov v zvezi s proizvodnjo in prodajo električne energije

Mnenje o učinkovitosti izvajanja GJS SODO

Izvajanje GJS SODO v drugi polovici leta 2007 **ni bilo učinkovito**, saj:

- Vlada ni **zagotovila zakonskega okvira**, ki bi omogočal **izločitev infrastrukture iz elektro podjetij** – vlada je sicer sprejela sklep o pogajanjih z lastniki in zaposlenimi, vendar MG tega sklepa ni izvajalo
- **Pogodbe o najemu ne vsebujejo seznama infrastrukture**, ki je predmet najema, s koncesijsko pogodbo **določena pravica dostopa do evidenc infrastrukture pa ni bila realizirana**,
- **Nepoznavanje vrednosti v najem vzete infrastrukture**, družbi SODO **ni omogočalo preveriti obračuna amortizacije** infrastrukture
- Pogodba o najemu ne vsebuje le najema infrastrukture, temveč **prenaša vse naloge izvajanja GJS na elektro podjetja** – **SODO je popolnoma odvisen od elektro podjetij**

Mnenje o učinkovitosti izvajanja GJS SODO

Izvajanje GJS SODO v drugi polovici leta 2007 **ni bilo učinkovito**, saj:

- V drugi polovici leta 2007 je SODO plačal najemnino, ki ni temeljila na stroških amortizacije infrastrukture, zato **je elektro podjetjem omogočil za 1.589.372 evrov več donosa** kot določa pogodba.
- **Pogodba o najemu v nasprotju z EZ in ZGJS prenaša izvajanje javnih pooblastil na elektro podjetja**, zaradi česar ocenjujemo, da ni upoštevana zahteva Direktive, da mora biti zagotovljena visoka raven varstva potrošnikov še posebej glede preglednosti izvajanja dejavnosti – sedanja ureditev pa omogoča **elektro podjetjem, da se izdajajo za izvajalce GJS** (posledično tudi prevzemajo priključke, ki jih financirajo uporabniki, v svojo last, do česar niso upravičeni)

Mnenje o gospodarnosti izvajanja GJS SODO

Izvajanje GJS SODO v drugi polovici leta 2007 **ni bilo gospodarno**, saj:

- **SODO ni nadzirala širitev omrežja** elektro podjetij in ni imela pregleda nad popolnostjo **zbranih in njim nakazanih sredstev povprečnih stroškov priključevanja (PSP)**
- **sredstva PSP (5.864.638 evrov v drugi polovici 2007) pripadajo SODO**, vendar jih je ta **nepovratno odstopila elektro podjetjem** z dogovorom, da se **amortizacija infrastrukture financirane s temi sredstvi ne upošteva pri izračunu najemnine**, vendar **SODO ni razpolagala niti z evidenco infrastrukture, ki je bila financirana s temi sredstvi, niti z obračunom amortizacije iz tega naslova**
- **sredstva omrežnine se niso porabila za plačilo najemnine, ki bi temeljila na obračunu amortizacije, temveč so se v celoti, razen 0,073 evra/KWh prenesla na elektro podjetja.**
- **odjemalci električne energije sami z omrežnino in PSP financirajo širitev infrastrukture, ki pa postane v celoti last elektro podjetij, ki so delno v zasebni lasti.**

Odzivno poročilo – MG in SODO (90 dni)

- MG naj pripravi **strategijo o vzpostavitvi učinkovite ureditve izvajanja GJS SODO**, v kateri bo določil tudi naloge MG, Agencije za energijo in izvajalca GJS SODO;
- MG naj izdela načrt aktivnosti, s katerimi bo zagotovil **prenos elektroenergetske infrastrukture** v posredno ali neposredno **last Republike Slovenije** ter ustrezno **organiziranost družbe SODO za razpolaganje** s to infrastrukturo;
- MG in SODO naj izdelata načrt aktivnosti, ki bodo do prenosa infrastrukture **zagotovile način financiranja storitev elektro podjetij, ki bo temeljil le na nastalih stroških,**
- MG in SODO naj zahtevata **predložitev evidence elektroenergetske infrastrukture** od elektro podjetij,
- MG in SODO naj izdelata načrt aktivnosti, ki bodo zagotovile, da se bo **SODO ustrezno usposobil in sam kot neodvisni organ začel izvajati javna pooblastila.**

Pomembnejša priporočila – Vladi in MG

Vlada in MG naj:

- pri ureditvi izvajanja GJS SODO **aktivneje vključita Agencijo za energijo kot regulatorni organ**,
- v **strategiji izvajanja GJS SODO** proučita količino potrebnih **človeških, tehničnih in finančnih virov, ki so potrebni za učinkovito izvajanja GJS SODO**
- pri dogovorih z manjšinskimi lastniki elektro podjetij **upoštevata posledice neustreznega načina financiranja razširitvenih investicij** v preteklosti in zmanjšata kupnino za neupravičeno pridobljena sredstva elektro podjetij,
- spremenita vsebino pogodb z elektro podjetji tako, da bo družba SODO plačevala le stroške najemnine.
Financiranje razširitvenih investicij v infrastrukturo pa naj do prenosa infrastrukture zagotavljajo elektro podjetja kot pravne osebe zasebnega prava samostojno.